

Kuva: Otto-Ville Väätäinen

Fantasiaa ja kauhunukkemystikaalia – genrefiktio Turun teatterisyksyssä

Turun teatterisyksyssä nähdään tarjontaa laidasta laitaan ja yli generarajojen. Genrefiktio saapuu näyttämöille ainakin kauhun ja fantasian muodossa. Miten genrefiktio taipuu teatterin tarpeisiin?

Laura Rosten

Genrefiktio teatterissa ei sinänsä ole harvinaislaatuista ja ennenkuulumatonta niin meillä kuin maailmallakaan. Turun Kaupunginteatterissa esimerkiksi nähtiin science fictionia viime vuoden *Kybersielut*-näytelmässä. Fantasia puolestaan sai samassa teatterissa vuoronsa tämän vuoden helmikuussa *Taru sormusten herrasta* -saagan saadessa ensi-iltansa.

Teatterinjohtaja ja ohjaaja **Mikko Kouki** ja dramaturgi **Sami Keski-Vähälä** ovat yhtä mieltä siitä, että genrefiktio soveltuu mainiosti näyttämölle.

“Teatteri itsessään on jo maaginen paikka”, Kouki toteaa.

Kaupunginteatterilla on koneistoa ja mahdollisuuksia vaativankin fantasian toteuttamiseen.

Kuva: Jussi Virkkumaa

“Teatteri on parhaimmillaan silloin, kun se ei matki naturalismia, joten kaikki genret kyllä mahtuvat teatteriin”, Keski-Vähälä kommentoi.

Keski-Vähälän mukaan scifiä voitaisiin tehdä jopa enemmänkin. Kouki on samoilla linjoilla ja kertoo Kaupunginteatterin etsineen ohjelmistoonsa muun muassa klassista kauhua.

Miten sitten *Taru sormusten herrasta* päättyi mukaan Turun Kaupunginteatterin ohjelmistoon? Produktion työstäminen alkoi jo vuosia sitten Koukin ja Keski-Vähälän lapsuuden suosikkikirjan pohjalta. Oikeuksien saaminen ei ollut aivan yksinkertaista, mutta lopulta J. R. R. Tolkienin perikunta antoi siunauksensa näytelmän tekoon englanniksi käännettyjen materiaalien pohjalta.

Keski-Vähälä kertoo käsikirjoituksen syntyneen useiden tarinaversioiden pohjalta. Lopullisessa produktiossa liikutaan pääasiassa sormuksen osoittamaa reittiä.

“Teatterissa on pohjimmiltaan aina kyse kohtauksesta ja sen dynamiikasta. Tarinalähtöisellä työskentelytavalla pyrin muotoon, jossa mukaan päättyy kohtauksia, joissa on selvästi konfliktia ja päätöksiä – teatterin ydintä”, Keski-Vähälä kertoo.

Koukin mukaan teemoista nousevat esiin klassisen matkanteon lisäksi metsä, ihmisen luontosuhde sekä hyvän ja pahan taistelu. Fantasiassa teemoja voidaan käsitellä tuomalla mukaan leikkisyyttä.

Toisaalta “fantasia on vakava peili, joka mahdollistaa isojen aiheiden käsittelyn suurten konfliktien välityksellä. Minulle tämä on mahdollisuus nähdä nykyhetki fantasian linssin läpi – mihin me ihmiset olemme mahdollisesti matkalla ja mitä se kertoo meistä”, Keski-Vähälä kertoo.

ELOTON HERÄÄ HENKIIN NUKETTAJAN KÄSISSÄ

Turkulaisessa TEHDAS Teatterissa nähdään kauhuelementein höystetyn *Räähkän luku* -nukkemystikaalin vierailu lokakuun pimenevissä illoissa. Työryhmässä ovat mukana **Pekko Käppi**, **Alma Rajala** ja **Nadja Räikkä**. *Räähkän luku* syntyi työryhmän halusta yhdistää musiikkia ja nukketatteria tuottaen lopputulokseksi nimenomaan kauhusävytteisen aikuisten esityksen.

TARU SORMUSTEN HERRASTA

Ensi-ilta 15.2.2018 Päänäyttämöllä
Esityskausi jatkuu 21.9.–28.12.2018

Teksti: J. R. R. Tolkien
Dramatisointi: Sami Keski-Vähälä
Ohjaus: Mikko Kouki

Rooleissa: Stefan Karlsson, Hannes Suominen, Mika Kujala, Markus Järvenpää, Kirsi Tarvainen, Teemu Aromaa, Markus Riuttu, Miska Kaukonen, Markus Ilkka Uolevi, Antti Kyllönen, Oula Kitty, Ella Lahdenmäki, Jonas Saari, Petri Rajala, Valtteri Roiha, Jenni Kitty, Jaakko Hutchings, Iiro Heikkilä, Pekka Laamanen, Jesse Liskola, Vilja Parkkinen ja Sakari Saikkonen.

RÄÄHKÄN LUKU

Esitykset TEHDAS Teatterilla
la 20.10. klo 19 ja klo 21

Dramaturgia: Pekko Käppi, Alma Rajala ja Nadja Räikkä
Musiikki ja esiintyjä: Pekko Käppi
Ohjaus ja esiintyjä: Alma Rajala
Visualisointi ja valot: Nadja Räikkä
Nukke: Heini Maaranen

“Näen Pekon tekemässä musiikissa paljon visuaalisuutta, vahvoja kuvia. En halunnut kuitenkaan alkaa kuvittaa niitä näyttämölle, vaan luoda teoksen, jossa musiikki ja kuva lähestyvät toisiaan tasavertaisesti ja kietoutuvat yhteen”, Rajala kertoo.

Työryhmää kiehtoo kuvasto, jossa yhdistyvät mystisyys ja pakanalliset uskomukset. Osansa on myös vanhoilla suomalaisilla kummitustarinoilla.

“Vaikutteita on saatu erilaisista arkistolähteistä, mutta olemme yhdistelleet mukaan myös mielikuvia esimerkiksi kauhukirjallisuudesta ja elokuvista.”

Esityksen alkulähteenä voisi pitää **Heini Maaranen** valmistamaa nukkea, joka syntyi Rajalan ideoiden perusteella. Toiseksi vaikuttavaksi elementiksi Rajala mainitsee musiikin. Rajalan mukaan musiikki ikään kuin liikutti nukkea ja näistä improvisoinneista dramaturgia alkoi rakentua.

Työryhmän päämääränä oli luoda maailma, jossa on oma vahva tunnelmansa. Rajala uskoo nimenomaan tunnelman tekevän esityksestä kauhua. Katsoja ei esityksessä tarkkaan tiedä, mitä milloinkin tapahtuu.

“Henkilöt näyttämöllä luovat jonkinlaisen oman rituaalin, jonka syytä tai tavoitetta ei voi selvästi kuvata. Rituaalin vaiheet sekä vaikutukset ovat yllättäviä ja ennen kaikkea esityksen nukke on epäennustettava”, Rajala kertoo.

Rajala ei toivo teatterin matkivan tv-sarjojen ja elokuvien genremailmaa, teatterilla kun on omat vahvuutensa: hetkellisyys ja elävyys.

“Omien silmien edessä tapahtuva mielikuvituksen ja rationaalisen päättelyn miksaus on teatterin ydin. Teatterilla on siten myös omat genrensä, se on aina tyylieltyä ja viitteellistä. Se voisi lähestyä mielestäni enemmän runoutta kuin vaikkapa tv-kerrontaa.” ∞